

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาในประเด็น ค่านิยม และพฤติกรรมในการดำรงชีวิตของข้าราชการครูที่มีหนี้สิน ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ 2 ข้อ ที่กำหนดไว้เป็นทิศทางในการศึกษาเก็บข้อมูล และได้อาศัยแนวคิด ทฤษฎีจำนวน 5 แนวคิด เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ตรวจสอบข้อมูลและอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ในขอบเขตพื้นที่ที่ศึกษา ผลของการศึกษาวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. ค่านิยมของข้าราชการครูที่เป็นหนี้สิน

ข้าราชการครูที่เป็นหนี้เกิดจากการมีค่านิยมและความเชื่อส่วนตัว และเกิดจากค่านิยมส่วนตัวที่สัมพันธ์เกี่ยวข้องกับสังคม เช่น ค่านิยมการกิน ค่านิยมการแต่งกาย ค่านิยมการซื้อสินค้าฟุ่มเฟือย ค่านิยมการเลี้ยงชีพการเล่นการพนัน ค่านิยมการกินเลี้ยง เลี้ยงต้อนรับเลี้ยงส่ง และการเลี้ยงพบปะสังสรรค์ ค่านิยมผู้มีตำแหน่งหน้าที่การงานสูง ค่านิยมของผู้บริหาร ค่านิยมคนมีฐานะร่ำรวย ค่านิยมผู้มีการศึกษาสูง ค่านิยมการจัดงานศพ งานขึ้นบ้านใหม่

ค่านิยมต่าง ๆ เหล่านี้เกิดจากค่านิยมเฉพาะบุคคลหรือค่านิยมปัจเจกชน และค่านิยมที่เกิดจากการกล่อมเกลாதงสังคม เช่น เกิดจากความเชื่อ ความชอบส่วนตัว เกิดจากบุคลิกอุปนิสัยส่วนตัว การกล่อมเกลามาจากครอบครัวเดิมและสภาพแวดล้อม เกิดจากการเลียนแบบหรือลัทธิเอาอย่าง เกิดจากอิทธิพลของการโฆษณา และเกิดจากความต้องการพื้นฐานที่จำเป็นและไม่จำเป็น

2. ระบบคุณค่าของข้าราชการครูที่เป็นหนี้สิน

ข้าราชการครูที่ตกอยู่ในภาวะเป็นหนี้ เกิดจากค่านิยม ความเชื่อต่างๆ แล้ว ยังมองไม่เห็นคุณค่าของการเป็นหนี้ สามารถมองเห็นคุณค่าทางด้านบวก และคุณค่าทางด้านลบ ขึ้นอยู่กับการมองว่า มองในเชิงจิตวิทยา เศรษฐกิจวิทยา หรือเชิงมานุษยวิทยา

ถ้ามองในเชิงจิตวิทยาแล้ว ไม่ว่าการกู้ยืมเงินไปใช้ในทางบวก หรือนำไปใช้ในทางลบ เราจะมองเห็นคุณค่าของสิ่งเหล่านั้น ดังเช่น การกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษาต่อ ถ้ามองในเชิง

สังคมวิทยา สังคมยอมรับว่าดี สมควรยกย่อง เป็นการมองทางบวก ถ้ามองในเชิงจิตวิทยา มองว่าการกู้เงินมาใช้ในทางที่ดี สร้างคุณค่า ยกกระตักตนเองให้สูงขึ้น ถ้ามองในเชิง มานุษยวิทยา จะมองเป็นความต้องการ ความพอใจ เป็นเรื่องของปัจเจกชน

หรือการกู้ยืมเงินเพื่อซื้อรถยนต์ราคาแพง ไม่ว่าจะมองด้านบวกหรือด้านลบ เราจะ เห็นคุณค่าที่แฝงอยู่ในตัวของมันเอง เช่น ถ้ามองด้านบวกคุณค่าของการซื้อรถยนต์ คือการได้ ใช้ไปจับจี้ไปทำงาน สามารถคุ้มแดดคุ้มฝน สะดวกสบาย ถ้ามองในด้านลบคือมองว่า เป็น ของฟุ่มเฟือย เกินความจำเป็น ถ้ามองในเชิงจิตวิทยา จะมองเห็นคุณค่าในทางบวก คือความ เป็นสุข ความภาคภูมิใจ ความมีหน้ามีตา และต้องการยอมรับจากผู้อื่น

หรือการกู้ยืมเงินไปเล่นการพนัน เสี่ยงโชค กินเหล้า สังคมอาจมองว่า ไม่ดี เป็นสิ่ง ที่ผิด เป็นพฤติกรรมในเชิงลบ แต่ภายใต้เชิงลบนั้นกลับมีคุณค่าทางด้านจิตใจ มีความหวังใน การเสี่ยงโชคเรื่องการพนันแฝงอยู่มากมาย ซึ่งความหวังที่แฝงนั้นก่อให้เกิดคุณค่าทางใจ

อย่างไรก็ตาม การเป็นหนี้ของข้าราชการครูที่เกิดจากค่านิยมต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาแล้ว ยังมีจุดมุ่งหมายบางอย่างที่มีระบบคุณค่าแฝงอยู่ ภายใต้ค่านิยม ความเชื่อ เหล่านั้น ก่อให้เกิด การกระทำต่างๆ ซึ่งบางอย่างเป็นประโยชน์ต่อตนเอง เกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเองและสังคม ส่วนรวมด้วย เช่น กู้เงินเพื่อซื้อบ้าน สร้างบ้านเพื่อตนเองได้พักอาศัย เป็นปัจจัยพื้นฐานของ มนุษย์ กู้เงินซื้อที่ดิน ที่สวน เมื่อผลผลิตออกสู่ตลาด คนทั่วไปได้บริโภค ตนเองได้ผลกำไร การกู้เงินเพื่อการลงทุนทำให้มีการสร้างงาน มีรายได้เพิ่มขึ้น กู้เงินเพื่อซื้อของใช้สิ่งอำนวยความสะดวกและเครื่องใช้ในการแต่งกาย กิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดจากการกู้เงินดังกล่าว ได้ส่ง ผลดีต่อสังคมส่วนรวม เป็นเงินทุนหมุนเวียนจากคนหนึ่งไปสู่อีกคนหนึ่ง โดยอาศัยระบบการ จำงานเป็นทอด ๆ เกิดการกระจายอำนาจในการซื้อ โรงงานสามารถจ้างแรงงานผลิตสินค้า ออกสู่ตลาดอย่างต่อเนื่อง ลูกจ้างและคนระดับกรมาชีพมีงานทำ มีเงินและมีกิน ซึ่งบุคคล เหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของสังคม

3. เกี่ยวกับพฤติกรรม

ค่านิยมและระบบคุณค่า ส่งผลต่อการแสดงออกหรือพฤติกรรมของข้าราชการครูแต่ละคน ซึ่งมีทั้งพฤติกรรมที่มีการกระทำที่ส่งเสริมให้ดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างไม่เดือดร้อน หรือ เดือดร้อนน้อยที่สุด เช่น นำเงินที่กู้ได้ไปลงทุนสร้างอาชีพเสริม สร้างงานให้มีรายได้เพิ่ม และกลุ่มที่พยายามใช้ชีวิตแบบพอมีพอกินตามอัตภาพ และกลุ่มที่มีพฤติกรรม ที่มีการกระทำ ซึ่งทำให้ตนเองและครอบครัวต้องเดือดร้อน มีความลำบากยากจน มีหนี้สินเพิ่มมากขึ้น เช่น การพบปะสังสรรค์เที่ยวเตร่กับกลุ่มเพื่อนเป็นประจำ เล่นการพนันจนติด ซื้อหวยเถื่อนหวย

รัฐบาล ซื้อเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายและของใช้ราคาแพงจนเกินกำลังซื้อของตน การลงทุนทำธุรกิจขนาดใหญ่โดยขาดความรู้และไม่รู้เท่าทันสถานการณ์ รวมทั้งการเอาอกเอาใจเจ้านาย มอบของขวัญของกำนัลให้เจ้านายเพื่อต้องการอภิสิทธิ์เหนือเพื่อนร่วมงาน จนทำให้บางราย ต้องลาออกจากงาน ถูกสอบสวนทุจริตในหน้าที่ หรือรับโทษจำคุกในที่สุด

อภิปรายผล

จากการค้นพบว่า ข้าราชการครูที่มีหนี้สินมีจำนวนสูงมาก แต่ละรายมีหนี้สินไม่ต่ำกว่า 300,000 บาท (สามแสนบาท) ถึง 1,000,000 บาท (หนึ่งล้านบาท) ซึ่งเงินเหล่านั้นคือเงินในอนาคตที่นำมาใช้ล่วงหน้าก่อนไม่ต่ำกว่า 5 ปีถึง 20 ปี ซึ่งเกิดจากค่านิยม ต่าง ๆ แตกต่างกันไปตามความเชื่อ ความชอบ บุคลิกลักษณะนิสัย การเลียนแบบ การถูกรอบงำจากการโฆษณา หรือแม้แต่การถูกกล่อมเกลามาจากสังคมก็ตาม

เงินที่กู้ยืมมานำไปใช้ในทิศทางใด จะก่อให้เกิดคุณค่า คุณประโยชน์ต่อตนเองและสังคม หรือนำไปใช้ในทางที่ไม่เหมาะสม ไม่เกิดคุณค่าไม่เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ก็ขึ้นอยู่กับพฤติกรรม การกระทำของแต่ละบุคคล ซึ่งมีทั้งพฤติกรรมที่เพิ่มคุณค่าให้กับตนเอง และพฤติกรรมที่ลดล่อนคุณค่าของตนเอง รวมไปถึงพฤติกรรมที่สร้างปัญหาต่าง ๆ กับตนเองมากยิ่งขึ้น

แต่ไม่ว่าพฤติกรรมจะทำให้คุณค่าของตนเพิ่มขึ้นหรือลดน้อยถอยลง สิ่งหนึ่งที่ยังคงมีอยู่คือคุณค่าของอาชีพครู เพราะอาชีพครูเป็นอาชีพที่สังคมทั่วไปยอมรับว่า มีหน้าที่สร้างคน สร้างพลังของชาติที่จะสร้างคุณประโยชน์ต่อชาติบ้านเมืองในอนาคต ดังนั้น ไม่ว่าคนใดอยู่ในอาชีพครูจะตกอยู่ในสภาพใด ร่ำรวย ยากจน ทุกข์หรือสุข คำว่า “ครู” ย่อมมีคุณค่าในตัวของมันเองอยู่แล้ว

เพื่อให้การอภิปรายกว้างขวาง และครอบคลุมผลการศึกษาครั้งนี้จึงได้ดำเนินการอภิปรายในแง่มุมต่าง ๆ ดังนี้

1. จากการศึกษาที่พบว่าครูต้องกู้ยืมเงินมาซื้อบ้าน ปลุกบ้าน ซ่อมหรือต่อเติมบ้านก็ตาม ถึงแม้ว่าบ้านคือที่อยู่อาศัย เป็นปัจจัย 1 ใน 4 ของปัจจัยความต้องการพื้นฐาน แต่จากข้อมูลที่ให้สัมภาษณ์ และได้ไปสังเกตดูด้วยตนเองพบว่า ครูจำนวนมากปลูกสร้างบ้านหลังใหญ่โต สวยงาม หรูหราใช้วัสดุราคาแพงจนเกินความจำเป็น สูญเสียเงินในการปลูกสร้างบ้านซึ่งแต่ละรายราคาเกือบล้านบาท เมื่อเงินไม่พอก็พยายามหาแหล่งเงินกู้ยืมเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เพื่อให้เพียงพอต่อการปลูกสร้าง ทั้งแหล่งเงินในระบบและนอกระบบ เมื่อสอบถามจึงได้ทราบข้อเท็จจริงในเชิงจิตวิทยาว่า ยอมทำเช่นนั้นเพื่อสนองความสุขของตนเอง ความพอใจ

และสนองความต้องการของสมาชิกในบ้าน ในเชิงสังคมวิทยาได้ทราบว่า ต้องการความมีหน้ามีตาได้รับการชมเชย ยกย่อง ต้องการให้ผู้อื่นยอมรับและอยู่ในสังคมอย่างเชิดหน้าชูตา เมื่อเวลาไปพบปะผู้คนแล้ว มีคนเอ่ยปากชมบ้านของตนว่าสวยงามน่าอยู่ จะเกิดความรู้สึกมีความสุข ได้หน้าได้ตา และใฝ่ใถ่คือความจริงที่ค้นพบ

2. การกู้ยืมเงินเพื่อใช้ในการศึกษาต่อทั้งระดับปริญญาตรี ปริญญาโท หรือปริญญาเอก ข้าราชการครูส่วนใหญ่ที่ไปศึกษาต่อก็เพื่อยกระดับของตนเองในสังคมเท่านั้น ใบปริญญาหรือ ตี๋กรี้ที่ได้รับ ไม่ได้ส่งผลให้เงินเดือนเพิ่มสูงขึ้น เพราะเงินเดือนที่ได้รับอยู่ในปัจจุบันสูงกว่าอัตราเงินเดือนขั้นต่ำของทุกระดับการศึกษาอยู่แล้ว การศึกษาต่อของข้าราชการครูกลุ่มที่เป็นผู้ปฏิบัติการสอนมีเหตุผลส่วนตนในเบื้องลึกกว่า ถ้าไม่จบระดับปริญญาจะรู้สึกว่าคุณค่าตนเองมีปมด้อยที่มีความรู้ต่ำ เก่งจะถูกดูแคลนจากเพื่อนร่วมงานหรือคนรู้จัก กลัวว่าคนอื่นจะรังเกียจและไม่ยอมรับตน เพราะเป็นที่รับรู้กันว่าค่านิยมของสังคมไทยอย่างหนึ่งคือการยอมรับผู้ที่มีการศึกษาสูง เป็นค่านิยมและความเชื่อที่ฝังรากติดแน่นในหมู่คนไทยมานานตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน จนมีคำกล่าวจากคนโบราณคนเฒ่าคนแก่คนในสังคมเมืองหรือในสังคมชนบท ที่มักจะพูดกับลูกหลานของตนเองอยู่เสมอว่า “ให้เรียนหนังสือให้มาก ๆ ให้สูง ๆ จบออกมาจะได้ทำงานเป็นเจ้าคนนายคน”

อีกประการหนึ่งกระแสการปฏิรูปการศึกษา โดยเฉพาะแนวทางการปฏิรูปที่คณะกรรมการการปฏิรูปการศึกษา (สปศ.) กำหนดว่าครูทุกคนต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู คนที่จะได้รับต้องจบระดับปริญญาตรีเป็นอย่างต่ำ ใครจบไม่ถึงต้องผ่านการอบรมผ่านเกณฑ์การประเมินมาตรฐานครู ถ้าไม่ผ่านก็ไม่ได้รับใบอนุญาต หรือถ้าไม่ผ่านการประเมิน 2-3 ครั้ง ก็เชิญออกไปทำอาชีพอื่น ข้อกำหนดดังกล่าวได้สร้างความตื่นตระหนก เกิดความทุกข์ ความกังวลกลัวจะถูกให้ออก จึงต้องขวนขวายหาที่เรียนตามสถาบันต่าง ๆ ทั้งในระบบและนอกระบบหรือเรียนทางไกล ในขณะที่รายได้กับรายจ่ายก็ผกผันกันอยู่แล้ว เงินเดือนแต่ละเดือนแทบไม่พอกินพอใช้ ยิ่งต้องไปเรียนต่อซึ่งมีค่าใช้จ่ายค่าเล่าเรียนมากมายฉิบาละ จึงจำเป็นต้องพึ่งพาแหล่งเงินกู้ เพื่อให้ได้เงินมาพอใช้จ่ายต่อการเรียน อีกทั้งครูบางคนมีอายุถึง 40-50 ปีหรือกว่านั้น บางคนมีลูกต้องเลี้ยงดูส่งเสียให้ลูกได้ศึกษาเล่าเรียน ตามหน้าที่ของคนเป็นพ่อเป็นแม่ เพื่อตนเองต้องไปศึกษาเล่าเรียนต่อ ก็ยิ่งเพิ่มภาระ เพิ่มทุกข์ และเพิ่มหนี้สินพอกพูนมากยิ่งขึ้น

ในส่วนของการบริหารครูที่เป็นฝ่ายบริหาร โดยเฉพาะผู้บริหารรุ่นใหม่ ส่วนใหญ่จบระดับปริญญาตรี ในขณะที่สมาชิกหลายคนในหน่วยงาน ในองค์กรที่ตนทำงานอยู่ จบระดับปริญญาโทหรือปริญญาเอกก็มีนั้น ผู้บริหารจะรู้สึกว่าตนเองด้อยกว่า มีความรู้ต่ำกว่า และ

เกรงว่าความคิดความอ่านจะไม่ทันผู้ได้บังคับบัญชา หรือเกรงว่าผู้บังคับบัญชาจะดูถูกไม่เชื่อฟัง ไม่เคารพนับถือ

อีกประการหนึ่ง แนวทางการปฏิรูปการศึกษาของคณะ สปศ. ที่กำหนดว่าคนที่เป็นผู้บริหารต้องจบระดับปริญญาตรี หรือปริญญาโทสาขาบริหารการศึกษาเท่านั้น ทำให้ผู้บริหารจำนวนมากที่ไม่จบจากสาขาบริหาร ต้องไปศึกษาต่อในสาขาดังกล่าว ทั้งที่ผู้บริหารอยู่ในสถานะที่ต้องเสียสละมากกว่า ต้องจ่ายภาษีสังคมมากกว่า ในขณะที่รายได้แต่ละเดือนแทบไม่มีเหลือ ทำให้ผู้บริหารหลายคนตกอยู่ในภาวะย่ำแย่ จัดสรรทางการเงินอยู่เป็นประจำ ยิ่งต้องมาศึกษาเล่าเรียนเพิ่มเติมในสาขาที่ สปศ.กำหนด ก็ยิ่งทำให้เดือดร้อน มีความทุกข์ และมีความปัญหาทางการเงินมากยิ่งขึ้น การกู้ยืมเงินจากแหล่งเงินกู้จึงเป็นทางออกทางหนึ่งที่จะปลดปล่อยปัญหาความขัดสน ความทุกข์ที่มีอยู่ให้ลดน้อยลง

3. พฤติกรรมการบริโภคของข้าราชการครู ที่บริโภคตามอุปนิสัย และตามความชอบของตน ถ้าอยู่ในความพอดีไม่มากหรือน้อยเกินไป หรือมีความพร้อมทางการเงินมีฐานะดีอยู่แล้ว ก็ถือว่าเป็นความสุขส่วนตัว เป็นความสุขทางจิตใจ ที่สามารถสนองความต้องการความชอบของตนเองได้ การเที่ยวเตร่ดื่มเหล้าเข้าบาร์ ฟังเพลง ชื่นชอบนักร้องไม่ใช่เรื่องเสียหายอะไร และสามารถทำได้ทุกคน ไม่ผิดกฎหมาย ไม่ผิดกติกาอะไร แต่ถ้าข้าราชการครูที่มีรายได้น้อยอยู่แล้วกลับเที่ยวเตร่ ดื่มเหล้า กินของแพงถ้าทำบ่อย ๆ อยู่เนือง ๆ จะกลายเป็นความชอบ คิดตัวเป็นนิสัย จะพยายามกระทำ และแสวงหาสิ่งที่ชอบมาตอบสนองใจตนเองนั้น ผลกระทบที่เกิดขึ้น นอกจากจะกระทบต่อสุขภาพร่างกายของตนเองแล้ว ยังกระทบต่อฐานะทางเศรษฐกิจ กระทั่งไปถึงสถานะของครอบครัว สามียหรือภรรยาเกิดความหวาดระแวง ไม่ไว้ใจใจกัน เกิดการทะเลาะวิวาท ถ้าฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดทนต่อสิ่งชั่วร้ายของเพศตรงข้ามไม่ได้ คิดไม่ซื่อ กระทำการนอกใจคู่สมรสของตน สุดท้ายเกิดความแตกแยกแตกร้าง จนถึงขั้นเลิกราหย่าร้าง สถาบันครอบครัวต้องล่มสลาย เกิดความเจ็บปวด เสียใจด้วยกันทุกฝ่าย ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นล้วนเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นเนื่องเชื่อมโยงกัน โดยเริ่มจากพฤติกรรมการบริโภค อุปนิสัยความชอบ สร้างปัญหาภาระหนี้สิน ไปกระทบต่อปัญหาครอบครัว และอาจกระทบไปถึงสถานภาพทางสังคมอีกด้วย

4. ความพยายามที่จะสร้างฐานะ สร้างความมั่นคงให้กับตนเอง ด้วยการหาอาชีพเสริม เพื่อให้มีรายได้พิเศษ นับว่าเป็นสิ่งที่ดี ที่ควรยกย่องและสนับสนุน จากการศึกษาพบว่าอาชีพเสริมส่วนใหญ่ที่ข้าราชการครูเลือกทำ มีหลายรูปแบบ เช่น ทำเพื่อพอกินพอใช้ ทำเพราะความอยากได้ ทำเพราะความโลภ ทำเพราะตามเพื่อน แต่ไม่ว่าจะทำด้วยจุดประสงค์ใดก็ตาม ถ้าผลจากการกระทำสร้างแต่ผลดีก็สมควรทำ

แต่จากปรากฏการณ์ที่พบ ข้าราชการครูหลายคน ในครั้งแรกต้องการทำให้พอมีพอกิน ภายหลังมองเห็นช่องทางที่จะได้มากกว่าที่ตั้งใจจึงเกิดความโลภ ส่งผลกระทบให้รายได้กลับกลายเป็นหนี้เป็นสิน ตัวอย่างเช่น ข้าราชการครูที่ทำธุรกิจสินค้าขายตรง พอขายดีมีลูกค้ามีสมาชิกเพิ่มขึ้น ก็อยากมีอยากได้มากขึ้นไปอีก ยอมกู้เงินเพื่อซื้อสินค้ามาถักตุ๊กตัวครั้งละมาก ๆ โดยคาดหวังเพียงด้านเดียวว่าถ้าขายดี รายได้ก็จะเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย ไม่ได้คิดอีกมุมหนึ่งว่าถ้าขายไม่ได้ ขายไม่ดี สินค้าที่ถักตุ๊กตัวไว้ก็จะตกค้างอยู่นานจนหมดอายุ ใช้ไม่ได้ ขายไม่ได้ ก็ต้องทิ้งสินค้านั้นทั้งหมด หรือขายราคาต่ำกว่าต้นทุนที่ซื้อมา เท่ากับทิ้งเงินที่ลงทุนไปด้วย ยิ่งประสิทธิภาพเศรษฐกิจตกต่ำ ผู้คนยากจนเงินทองหายาก สินค้าขายตรงซึ่งส่วนใหญ่เป็นสินค้าฟุ่มเฟือย ไม่จำเป็นในชีวิตประจำวัน พลอยถูกกระทบไปด้วย อีกประการหนึ่งข้าราชการครูขาดประสบการณ์หรือมีประสบการณ์น้อยในการทำธุรกิจการค้าเชิงพาณิชย์ ทำให้ติดตามไม่ทันต่อกระแสความผันผวนทางด้านเศรษฐกิจของประเทศและของโลก ที่เปลี่ยนแปลงขึ้นลงอยู่ตลอดเวลา การทำธุรกิจขายตรงดังกล่าวจึงไม่ประสบความสำเร็จ ทำให้ต้องพ่นชำระหนี้สิน โดยไม่ได้ประโยชน์จากเงินที่กู้มาแต่อย่างใด

อีกกรณีหนึ่ง ข้าราชการครูที่ทำธุรกิจค้าที่ดิน ในระยะแรกประสบความสำเร็จ ซื้อมาราคาถูก ขายไปในราคาที่สูงกว่าทุนหลายเท่าตัว เมื่อมองเห็นว่าเป็นอาชีพเสริมทำรายได้ดี จึงกู้เงินจากแหล่งเงินกู้หลายแห่ง ยอดเงินกู้เมื่อรวมกันแล้วเกือบถึงหลักล้าน แล้วนำเงินไปกว้านซื้อที่ดินจากชาวบ้านมาถักตุ๊กตัวเป็นจำนวนมาก หลังจากนั้นไม่นานบ้านเมืองประสบภาวะเศรษฐกิจฟองสบู่แตก เศรษฐกิจของประเทศและของผู้คนตกต่ำอย่างรุนแรง สถาบันการเงินทุกแห่งหยุดปล่อยสินเชื่อ ส่งผลกระทบให้ประชาชนไม่มีกำลังซื้อ กระทั่งต่อผู้ทำธุรกิจค้าที่ดินที่ขายไม่ได้ เงินทั้งหมดจมอยู่กับที่ดินที่ซื้อไว้ ในเวลาเดียวกันต้องแบกภาระผ่อนชำระเงินกู้ทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยให้กับสถาบันการเงินหลายแห่งที่ไปกู้มา ทำให้เงินเดือนเมื่อถูกหักเงินกู้สักระยะก็หมดทรัพย์ครุ ณ ที่จ่ายแล้ว แทบไม่เหลือ จึงไม่พอชำระหนี้ ยิ่งเมื่อถูกเร่งรัดทวงหนี้บ่อยครั้งแล้ว ก็เกิดความเครียด หาทางออกไม่ได้จึงหันไปพึ่งเหล้า เบียร์ บุหรี่ และเสี่ยงโชคด้วยการเล่นหวย เล่นการพนัน มีหนี้สินมากยิ่งขึ้น สุดท้ายต้องลาออกจากราชการ เพื่อรับเงินบำเหน็จและเงินอื่น ๆ ที่ได้ นำมาปลดหนี้สิน มายึดอาชีพทำสวนลำไยในที่ดินที่ขายไม่ออก ซึ่งเป็นกรณีตัวอย่างให้ข้าราชการครูอื่น ๆ ใช้เป็นบทเรียนต่อไป

ข้าราชการครูที่หารายได้เพิ่ม ด้วยการทำอาชีพเสริม สาเหตุหนึ่งครุมีรายได้น้อย ขณะที่ค่าครองชีพสูงขึ้น ตกอยู่ในสถานะเป็นหนี้ต้องชำระหนี้เงินเดือนเหลือไม่มาก ในขณะที่ในสมองคิดแต่จะแสวงหารายได้ คิดหางานพิเศษอื่น ๆ นอกเหนือจากงานประจำที่ทำการสอนอยู่ แล้วจะมีเวลาเหลือพอที่จะคิดและทุ่มเทงานที่จะพัฒนาตนเองของชาติหรือ ครูที่ตก

อยู่ในภาวะเป็นหนี้สินส่งผลกระทบให้คุณภาพการทำงานถดถอยลง กระทบต่อคุณภาพการเรียนการสอนของนักเรียนตามไปด้วย และกระทบต่อการศึกษาของชาติอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

พฤติกรรมการดำรงชีวิตของข้าราชการครูที่มีหนี้สิน ซึ่งมีค่านิยม และคุณค่าเป็นตัวขับเคลื่อนแล้วยังมีปัจจัยอื่น ๆ ดังที่กล่าวข้างต้น ซึ่งสาเหตุเหล่านั้นถ้ามองในมิติทางการศึกษา จะพบว่าเกิดจากกระบวนการเรียนรู้ที่จะดำรงชีวิต ต้องการความเป็นอยู่ที่มั่นคง มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีครอบครัวที่พร้อม ทอดนคนรอบข้าง เช่น ญาติพี่น้อง องค์กร ชุมชน และประเทศชาติ แต่กระบวนการเรียนรู้ดังกล่าวได้รับแบบอย่างที่ไม่ดี มาปฏิบัติ ทั้งจากที่เป็นบุคคล สื่อต่าง ๆ หรือแม้แต่สุภาษิตคำสอน ที่มุ่งให้คนเสพ มุ่งให้คนบริโภค โดยยึดถือรูปแบบมากกว่าสาระที่แท้จริง

ถึงแม้ว่าในปัจจุบันภาครัฐ หน่วยงานเอกชน สถาบันการเงิน ได้หาทางแก้ไขปัญหาค้ำยการอนุมัติงบประมาณจำนวน 500 ล้านบาท เมื่อปี พ.ศ. 2540 เพื่อช่วยบรรเทาความเดือดร้อนเหล่านั้น ไม่ใช่การปลดเปลื้องหนี้สินให้ครู แต่เงินจำนวนนี้ถือว่าน้อยมากเมื่อเทียบกับสัดส่วนการเป็นหนี้ของครูทั่วประเทศ อีกทั้งได้ช่วยเหลือครูบางส่วนที่เป็นส่วนน้อยเท่านั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า ปัญหาภาวะหนี้สินของครูยังคงมีต่อไปอย่างต่อเนื่อง ยาวนาน จนกว่าครูจะปลดเปลื้องหนี้สินด้วยตนเอง หรือไม่ก็ลาออกจากอาชีพครูไปเลย เพื่อนำเงินบำเหน็จ หรือเงินสะสมตลอดเวลาของความเป็นครูมาปลดหนี้เอง ดังเช่นกรณีตัวอย่างที่ยกมาข้างต้น

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้ได้เริ่มดำเนินการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ตำราต่าง ๆ ไปจนถึง การศึกษาภาคสนามเพื่อเป็นการรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่กลางปี พ.ศ.2541 ถึงต้นปี พ.ศ.2545 จึงได้ยุติการเก็บข้อมูล ตลอดเวลาที่ดำเนินการได้ทำการวิเคราะห์ ตรวจสอบข้อมูล เขียนรายงาน จัดพิมพ์ รายงานและแก้ไขปรับปรุงไปพร้อม ๆ กัน

การศึกษาครั้งนี้ เพื่อต้องการทราบ พฤติกรรมการดำรงชีวิตของครูที่มีหนี้สิน ค่านิยม และระบบคุณค่า ว่าเป็นอย่างไร และจากการศึกษาค้นพบดังกล่าวจึงเห็น ว่าการแก้ปัญหของข้าราชการครูที่มีหนี้สินให้ยั่งยืนและไม่ก่อหนี้สินอีก คือครูที่เป็นหนี้จะต้องแก้ปัญหที่ตนเองก่อนเท่านั้น โดยปรับเปลี่ยนท่าที พฤติกรรม ค่านิยม คิดใหม่และลงมือปฏิบัติใหม่ แล้วยึดหลักกระบวนการเรียนรู้ที่อาศัยภูมิปัญญาดั้งเดิมผสมผสานกับคำสอนของศาสนา พุทธภาษิต ทฤษฎีต่างๆ เช่น ทฤษฎีใหม่ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่มุ่งเน้นให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่พอเพียง ส่วนวิธีการที่ภาครัฐดำเนินการอยู่ในขณะนี้ อาจเป็นส่วนหนึ่งการแก้ปัญห ซึ่งน่าจะพิจารณาหาสาเหตุที่แท้จริงเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวผลของการ

วิจัยครั้งนี้อาจเป็นต้นแบบ หรือเป็นแนวทางให้บุคลากรในหน่วยงานอื่น องค์กรอื่น ที่มีหนี้สิน
นำไปเป็นแนวทางและใช้แก้ปัญหาต่อไปได้

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University